

Fotograf zajmujący się fotografią reportażową musi być na tyle dyskretny aby swoją osobą nie wpływać na przebieg uroczystości i nie prowokować nienaturalnych zachowań u ludzi których fotografuje. Wynika to z istoty samego reportażu fotograficznego, mającego być odwzorowaniem rzeczywistości a nie wyreżyserowanym, fotograficznym komiksem. Początkujących fotoreporterów można rozpoznać poprzez ich zachowanie. Jedni są nieśmiali i mało przebojowi, przez co tracą okazję do wykonania ciekawych zdjęć, inni są nazbyt przebojowi, niedelikatni i czasami bezczelni – wszędzie się wepchną, nie uszanują żadnej świętości, myślą, że aparat w ich rękach usprawiedliwia każde zachowanie. Tacy ludzie w większości nie mają pojęcia na temat fotografii reportażowej a swoją niekompetencję nadrabiają wykonując szereg gestów i póż będących czasami komicznym spektaklem. W wyniku coraz częściej zdarzających się takich „spektakli” odgrywanych przez fotografujących podczas uroczystości religijnych niektóre kurie diecezjalne w Polsce postanowiły o przeprowadzeniu szkoleń dla fotografów i operatorów kamer, którzy wykonują rejestracje podczas uroczystości religijnych. Po odbyciu takiego szkolenia fotograf otrzymuje identyfikator ze zdjęciem oraz legitymację poświadczającą odbycie kursu. Przed wykonywaniem zdjęć na ślubach, chrztach i podczas innych obrzędów religijnych fotograf jest zobowiązany skontaktować się z celebransem uroczystości, pokazać mu identyfikator i zapytać o ewentualne uwagi, co do fotografowania podczas przebiegu uroczystości. Nawet, jeśli nie masz takiego zaświadczenia ze swojej kurii diecezjalnej prawdopodobnie ksiądz wyrazi zgodę na Twoją pracę, ale wtedy na wszelki wypadek, zapytaj o zgodę kilka dni wcześniej. Fotoreporter z klasą (a dzisiaj to gatunek na wymarciu) jest niepozorny, wtapia się w otoczenie, nie wypycha się nigdzie na siłę, lecz stanowczo prosi, aby umożliwić mu wykonanie zdjęć w określonym celu (z góry udziela informacji na temat powodu wykonania zdjęć), zajmuje dyskretne stanowisko skąd wykonuje zdjęcia nie afiszując się zbyt. Klient zamawiający fotoreportaż u profesjonalisty otrzyma zdjęcia pełne życia, naturalności, i nikt nie przypomni sobie nawet, że podczas uroczystości był jakiś fotograf. Pamiętaj, abyś wykonując fotoreportaż ubrał się odpowiednio do sytuacji – będziesz przecież w centrum uwagi. Fotografując zawody sportowe śmiesznie będziesz wyglądał w garniturze a gdy wystąpisz w krótkich spodenkach wykonując zdjęcia na ślubie możesz narazić się na zarzuty o brak szacunku dla osób fotografowanych. Wyróżniamy następujące rodzaje reportażu: reportaż rodzinny, sceny rodzajowe, reportaż dokumentalny, reportaż sportowy, fotografia zwierząt, fotografia widowisk i koncertów. Reportaż rodzinny jest wykonywany w gronie rodzinnym, w kręgu przyjaciół, w trakcie zebrań towarzyskich, świąt, prywatnych uroczystości. Spacery, wakacje, podróże, każda okazja, mogą służyć wzbogaceniu barwnej kolekcji zdjęć, których oglądanie stanie się dla widzów prawdziwym świętem. Fotoreporter powinien starać się w lot uchwycić nowe spojrzenie, ciekawe, pełne wyrazu sytuacje. Zamiast do pozowania trzeba przyzwyczaić otoczenie do obecności aparatu fotograficznego, do traktowania go jak zwykłą, codzienną rzecz. Nie ważne, że ktoś skrzywił się niemiłosiernie czy przyjął dziwną pozę. Właśnie takie szczegóły ożywią zdjęcie, dzięki nim będzie ono wzruszające i pełne życia. Reportaż rodzinny to również zdjęcia z tak ważnych uroczystości rodzinnych jak chrzest, pierwsza komunia, ślub, które każdy lubi wspominać dzięki zdjęciom. Przy ich fotografowaniu dobrze jest zerwać ze sztywnością i sztucznością, uroczystym i napsuszonym charakterem, aby nadać im oryginalność i spontaniczność, radość i wzruszenie. Fotoreportaż z tego typu uroczystości powinien opowiadać o wszystkich ich etapach od początku do końca - być swego rodzaju filmem. Np.: zdjęcia reportażowe ze ślubu można zacząć robić w domu panny młodej (przygotowania, zakładanie welonu, błogosławieństwo, państwo młodzi wychodzą z domu). Następne zdjęcia powinny zarejestrować wydarzenia w Urzędzie Stanu Cywilnego lub kościele (wejście, zakładanie obrączek, błogosławieństwo, wyjście z kościoła, wsiadanie do samochodu), wreszcie powinny oddać także atmosferę przyjęcia weselnego, uchwycić przyjazd państwa młodych, pierwszy taniec, toasty, życzenia, wręczanie prezentów i dobrze bawiących się gości. Reportaż, aby stanowił zamkniętą całość, wymaga wykonania wielu zdjęć z wykorzystaniem różnych rodzajów oświetlenia takich jak oświetlenie zastane czy światło lampy błyskowej dającej światło bezpośrednie lub odbite. Pamiętaj zawsze, że ważne jest aby fotografując, robić to dyskretnie i spokojnie, starając się nie zakłócić przebiegu uroczystości.

Zestaw zdjęć ślubnych przedstawiający całość uroczystości. Źródło: Materiały autorskie.

Sceny rodzajowe są interesujące dla osób lubiących zmienne i barwne aspekty codziennego życia. Temat taki znajdzie się wszędzie tam, gdzie bywa fotograf: targ, ruchliwa ulica, życie na wsi, szkoła. W czasie spaceru po mieście, podczas pobytu w nieznannej okolicy fotografa interesują nie tylko zabytki historyczne, pomniki i krajobraz, lecz również mieszkańcy tego regionu, ich praca, rozrywki. Zdjęcia tego typu ukazują wielorakie aspekty życia codziennego. Do wykonania takich zdjęć wcale nie trzeba odbywać dalekich podróży, można je wykonać na każdym rogu ulicy. Reportaż tego typu polega na chwytaniu w lot drobnych, zabawnych, wzruszających czy malowniczych scen. Najlepszym sposobem zrobienia drobnych zdjęć jest zmieszanie się z tłumem, fotograf powinien stać się bezimiennym jednym z wielu przechodniem podpatrującym codzienne życie innych ludzi.

Zdjęcia scen rodzajowych. Źródło: Materiały autorskie.

Reportaż dokumentalny - to taki, w którym fotograf jest, w pewnym sensie, oficjalnym świadkiem wydarzeń o charakterze lokalnym, narodowym, międzynarodowym mających miejsce w zasięgu jego obiektywu. Są to np. święta państwowe i kościelne, obchody rocznicowe, festiwale, festyny i wszystkie inne codzienne i uroczyste objawy zorganizowanego życia społecznego. Zagadnienia te od strony fotograficznej podzielić możemy na kilka typów: zebrania i konferencje. Zasadniczo jest to temat bardzo ubogi dla fotoreportera, toteż większość fotografów prasowych nie przejmując się ostatecznym wynikiem robi zdjęcia sposobem najprostszym, ale i najmniej ciekawym. Fotografuje prezydium i kilka fragmentów sali. Istotnie, z tematu dużo więcej wydobyć nie można, chyba że ma miejsce jakieś specjalne wydarzenie, ale są to bardzo rzadkie przypadki (chyba, że fotograf ma wyjątkowy zmysł obserwacji).

Zdjęcia reportażowe z konferencji podczas Forum Fotografii Krajoznawczej. Źródło: Materiały autorskie.

Wszelkiego rodzaju pochody uliczne (marsze, procesje.). Są to akcje zorganizowane, dostępne dla wszystkich fotografujących. Znając charakter takich powtarzających się często uroczystości można z góry przewidzieć, co i gdzie się będzie działo, można więc znaleźć najlepszy punkt widzenia, tak pod względem oświetlenia jak i ujęcia tematu. Są to widowiska dekoracyjne i wielobarwne, dlatego warto je fotografować na materiale barwnym.

Zdjęcia reportażowe z procesji. Źródło: Materiały autorskie.

Inne uroczystości masowe, jak np.: dożynki, festyny, widowiska uliczne. Najlepiej jest jeżeli fotograf ma swobodę poruszania się. Może wtedy wybierać z dużych zespołów interesujące go fragmenty, może stosować zbliżenia znacznie ułatwiające mu ciekawsze ujęcia. Powodzenie w czasie fotografowania takich wydarzeń, zapewni mały rekonesans. Przygotowując się do fotografowania wydarzenia odbywającego się na wolnym powietrzu, dobrze jest dzień lub dwa dni wcześniej przejść trasę, na której będzie się ono odbywać i zastanowić się nad miejscami, z których będzie można fotografować. Dobrze jest przyjrzeć się, w których miejscach można wejść trochę wyżej, by móc fotografować ponad głowami tłumu. Może do tego posłużyć solidny murek ceglany, na który łatwo będzie się wspiąć, albo okno na pierwszym piętrze budynku, z którego widać trasę (zakładając, że ma się pozwolenie do wejścia na teren prywatny).

Zdjęcia z uroczystości masowych (koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy) Źródło: Materiały autorskie.

W skład reportażu dokumentalnego wchodzi również tzw. „wielkie” tematy np. trzęsienia ziemi, powódzie, kataklizmy cywilizacji, katastrofy i wypadki. Przy fotografowaniu takich wydarzeń obowiązuje fotoreportera zasada rzetelnej informacji, zaangażowania emocjonalnego a przede wszystkim spokój i dyskrecja – należy wykonywać zdjęcia tak, aby nie przeszkadzać ekipom ratunkowym.

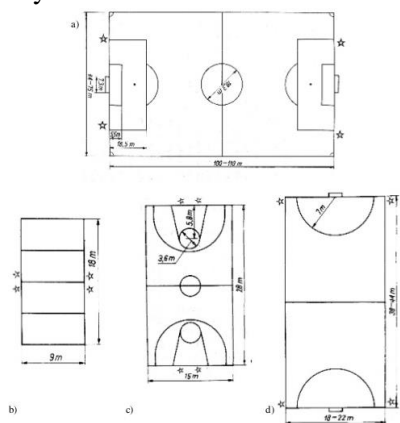
Na reportaż dokumentalny może składać się jedno zdjęcie jak również seria zdjęć ilustrujących ten sam temat, czyli tzw. zestaw. Zestaw nie może być zbieraniną przypadkowych obrazków. Musi stanowić pewną logiczną całość, musi ilustrować określone zdarzenie. Najprostszym, klasycznym schematem zestawu jest dobór następujących obrazów:

1. Ogólny widok miejsca interesującego nas zdarzenia.
2. Samo zdarzenie w ujęciu ogólnym (jeżeli teren jest za duży aby na zdjęciu czytelnie pokazać całość, fotografujemy najistotniejszy jego element).
3. Szereg zdjęć pokazujących przebieg zdarzenia w poszczególnych jego fazach.
4. Zdjęcia osób odgrywających główne role w zdarzeniu.
5. Zdjęcia uzupełniające np.: miejsce po zdarzeniu.

Fotograf nie ma możliwości planowania wielkich wydarzeń historycznych; przychodzą do niego same, najczęściej bez uprzedzenia. To, czy potrafi zrobić wartościowe zdjęcia, zależy jedynie od jego orientacji i szybkiej decyzji.

Reportaż sportowy przeznaczony jest dla miłośników sportu i fotografii. Fotografując jakąkolwiek dyscyplinę sportu trzeba przestać być kibicem. Na boisku nie może znajdować się nasza drużyna, która powinna wygrać, lecz zespoły które walczą między sobą. Zadaniem fotografa jest zrobienie jak najlepszych zdjęć. Należy zatem wyłączyć emocje i chłodnym okiem obserwować i wyłapywać wszystkie sytuacje, które wydają się istotne dla pokazania zawodów.

Istota fotografii sportowej polega na wybraniu właściwego momentu naciśnięcia spustu migawki, gdy ruch obiektu osiąga punkt kulminacyjny. Ułamek sekundy może oznaczać chwilę, w której jeden zawodnik pokonuje drugiego. Strategia fotografii sportowej polega więc na nieustannej czujności, która zapewnić ma fotografowi znalezienie się we właściwym miejscu o właściwym czasie. Drugim bardzo ważnym elementem w fotografowaniu sportu jest wybór odpowiedniego punktu, z którego wykonuje się zdjęcia. Należy starać się obserwować wydarzenie z takiego miejsca, z którego nie tylko dobrze widać akcję, ale też ruch celu naszych zdjęć widziany z tego punktu nie będzie nadmiernie szybki.

Aby ułatwić Ci przystąpienie do wykonywania zdjęć podczas niektórych popularnych gier zespołowych przedstawiam schematy boisk wraz z oznaczonymi gwiazdką miejscami, z których można wykonać najbardziej widowiskowe zdjęcia reportażowe. Schematy boisk do: a) piłki nożnej, b) piłki siatkowej, c) koszykówki, d) piłki ręcznej. Gwiazdką oznaczono miejsca z których najkorzystniej wykonywać zdjęcia reportażowe

[Źródło: Fotografuję sport, M. Nelken, P. Wójcik, Warszawa, WNT, 1987]

W fotografii sportowej często niezbędny okazuje się teleobiektyw lub obiektyw długoogniskowy, dzięki którym można znacznie „przybliżyć się” do fotografowanego przedmiotu. Jest to bardzo istotne w sytuacji gdy nie możemy bliżej podejść do tematu zdjęcia. Musisz jednak pamiętać, że w przypadku teleobiektywów każde, najmniejsze nawet poruszenie ręką będzie widoczne na zdjęciu a czas naświetlania, który był wystarczający przy fotografowaniu z ręki obiektywem standardowym, może okazać się za długi.

Fotoreporter sportowy musi pamiętać również o tym, że zdjęcia powinny być ostre i pełne szczegółów. W tym celu należy starannie dobrać czas otwarcia migawki - jest on zależny od założonej ostrości obrazu i szybkości kątowej ruchu obiektu zdjęcia. Jeśli ruchomy obiekt - np. cyklista - jedzie w kierunku prostopadłym do osi zdjęcia, czas otwarcia migawki musi być o wiele krótszy niż przy ruchu w kierunku zgodnym z osią obiektywu, podobnie należy bardziej skrócić czas ekspozycji przy użyciu teleobiektywu i wypełnieniu tematem całej klatki niż przy fotografowaniu obiektywem standardowym, w planie ogólnym.

Tabela 1. Maksymalny czas naświetlania przy fotografowaniu obiektów ruchomych.

Szybkość obiektu w m/s (km/h)	Kierunek ruchu względem aparatu	Odległość od aparatu w metrach				
		5	10	25	50	100
1,5 (5) marsz	prostopadle	1/60	1/30	1/15	1/8	1/4
	ukośnie	1/125	1/60	1/30	1/15	1/8
	równolegle	1/250	1/125	1/60	1/30	1/15
5,5 (20) bieg	prostopadle	1/250	1/125	1/60	1/30	1/15
	ukośnie	1/500	1/250	1/125	1/60	1/30
	równolegle	1/1000	1/500	1/250	1/125	1/60
11,0 (40) jazda na rowerze	prostopadle	1/500	1/250	1/125	1/60	1/30
	ukośnie	1/1000	1/500	1/250	1/125	1/60
	równolegle	1/2000	1/1000	1/500	1/250	1/125
22,0 (80) jazda samochodem	prostopadle	1/1000	1/500	1/250	1/125	1/60
	ukośnie	1/2000	1/1000	1/500	1/250	1/125
	równolegle	1/4000	1/2000	1/1000	1/500	1/250

Źródło: [Nelken N., Wójcik P., Fotografuję sport. Warszawa, WNT, 1987, s.13]

Staranne nastawienie ostrości i dość duży otwór przysłony umożliwiają fotografowanie przy krótkim czasie otwarcia migawki nawet na błonie o średniej czułości np. 200 ISO. Przy gorszych warunkach oświetleniowych można użyć np.: błon wysokoczułych 400, 800 lub 1600 ISO. Jeśli dysponujemy aparatem z migawką centralną, bez krótkich czasów naświetlenia (1/250 lub 1/500 s), to można z powodzeniem fotografować nim również „bardzo szybkie” dziedziny sportu (wyścigi samochodowe, wyścigi ślizgaczy, konkurencje narciarskie). W tym celu należy stosować technikę polegającą na równym i spokojnym prowadzeniu aparatu za obiektem zdjęcia (panoramowanie) i delikatnym wyzwoleniu migawki w odpowiednim momencie.

Zdjęcie wykonane za pomocą „panoramowania” - prowadzeniem aparatu za poruszającym się modelem. Źródło: Materiały autorskie.

Technika ta daje wspaniałe efekty przede wszystkim na zdjęciach barwnych, na których ostry jest tylko ruchomy obiekt zdjęcia, natomiast tło jest poruszone, nieostre; pozwala ponadto wyodrębnić ruch z otoczenia, które pełni rolę tła.

Do fotografowania sportu bardzo dobrze nadają się aparaty cyfrowe. Jedną z ich zalet jest to, że można wykonywać tyle kolejnych zdjęć jakiejś akcji, ile potrzeba, a następnie wyrzucić te, które okażą się bezużyteczne, nie martwiąc się o zmarnowaną błonę. Przy wykonywaniu takich zdjęć z użyciem cyfrowych aparatów kompaktowych należy jednak uwzględniać opóźnienie wyzwolenia migawki: czas pomiędzy naciśnięciem spustu a rzeczywistą rejestracją obrazu może wynosić od 1/10 do nawet 1/2 sekundy. Pocięszającym jest fakt, że w nowszych aparatach typu lustrzanka cyfrowa zjawisko opóźnienia wyzwolenia migawki nie występuje.

Fotografia sportowa nie musi ograniczać się do samego przebiegu konkurencji - może polegać na dokumentowaniu fanów, ich twarzy i ubiorów. Można też spróbować zarejestrować coś, co dzieje się za kulisami wydarzeń - przygotowania do meczu, życie personelu pomocniczego albo to, jak wygląda wydarzenie z perspektywy sędziego lub trenera. Dla kogoś, kto potrafi korzystać ze swojej wyobraźni i znajomości sportu fotografia może pomóc odkryć takie aspekty jego ulubionego sportu, jakie mogą być niedostępne dla zwykłych fanów.

Fotoreportaż sportowy: koszykówka, piłka nożna, siatkówka. Źródło: Materiały autorskie.

Przy fotografowaniu sportu w sposób szczególny pamiętaj o bezpieczeństwie. Podczas fotografowania sportów motorowych zawsze istnieje pewne zagrożenie dla wszystkich uczestników - szczególnie dla fotografów, którym często przydziela się miejsca blisko wydarzeń. Nie należy niepotrzebnie ryzykować i zawsze trzeba stosować się do wskazówek osób zajmujących się organizacją zawodów. Fotografowanie widowisk teatralnych, kabaretowych, cyrkowych oraz koncertów muzyki poważnej i rozrywkowej może również dostarczyć fotografowi wielu interesujących tematów.

Zdjęcia reportażowe z koncertu, kabaretu i widowiska. Źródło: Materiały autorskie.

Przystępując do ich fotografowania należy posiadać sporą wiedzę, postępować zgodnie z przyjętymi zasadami oraz uzyskać zgodę na fotografowanie (np.: przedstawienia teatralne można fotografować tylko podczas specjalnych spektakli dla fotoreporterów czy podczas prób generalnych). W salach koncertowych spotyka się często trudności spowodowane bardzo słabym oświetleniem. Zmusza to do stosowania długich czasów otwarcia migawki i unieruchomienia aparatu na statywie. Korzystaj wówczas z materiałów zdjęciowych o dużej światłoczułości (400, 800 lub 1600 ISO) oraz obiektywów o bardzo dużym otworze względnym co umożliwi wykonanie w tych warunkach zdjęć migawkowych z ręki. Do fotografowania widowisk i koncertów rzadko stosujemy światło lampy błyskowej a jeśli już zachodzi taka potrzeba - korzystamy ze światła odbitego. Światło bezpośrednie może być użyte tylko przy fotografowaniu z dużych odległości (np.: z balkonu) Gdy fotografujemy spektakl, musimy wybrać miejsce niezbyt oddalone od sceny lub estrady, które pozwoli na zrezygnowanie z użycia obiektywu o zmiennej ogniskowej lub długoogniskowego (przeważnie odznaczają się mniejszą jasnością niż obiektywy o stałej, np.: standardowej ogniskowej, dłuższa ogniskowa utrudnia lub nawet uniemożliwia fotografowanie z ręki przy niezbyt krótkich czasach naświetlania). Określanie ekspozycji również nastęrcza poważne kłopoty z uwagi na stosunkowo ciemne tło i jasno oświetlonych aktorów. Najlepszym wyjściem w tym wypadku jest stosowanie aparatu z wbudowanym światłomierzem przystosowanym do pomiaru punktowego. Sprawdza się też niezależny światłomierz do pomiaru punktowego. Fotografując aparatami cyfrowymi musisz prawidłowo umieć odczytywać histogram, lecz to też nie zapewni ci stuprocentowej pewności, że zdjęcie naświetliłeś prawidłowo.

Fotografując mniej oficjalne koncerty gdzie zazwyczaj nie jest wymagana pisemna zgoda na fotografowanie (publiczne popisy dziecięce, koncerty młodych pianistów czy przedstawienia szkolne) pamiętaj, aby Twoja praca nie spieszyła młodego artysty. Najlepiej jest fotografować albo na samym początku przedstawienia albo na samym końcu. Nie chcesz chyba, żeby wykonawca się pomylił, gdy błysniesz mu lampą po oczach lub, gdy starając się wybrać

najlepsze miejsce do fotografowania potkniesz się o kable na podłodze i narobisz zamieszania. Wskazane jest też abyś pracował aparatem, którego działanie jest stosunkowo ciche. Zwróć także uwagę na to, że aparaty tradycyjne cicho pracujące podczas wykonywania zdjęć mogą zrobić ci niemiłą niespodziankę, gdy raptem głośno zaczną przewijać skończony film.

Fotografia zwierząt czyli polowanie z aparatem fotograficznym uprawia wielu fotografów i fotoamatorów (bezkrwawe łowy). Jest to jeden z najbardziej pasjonujących rodzajów fotografii ale wymaga dużej specjalizacji - konieczna tu jest znajomość zarówno fotografii, jak i zwierząt. Polować z aparatem fotograficznym można wszędzie: we własnym ogródku, w polu i lesie, w afrykańskim buszu, amerykańskich sawannach. Rozróżniamy dwa sposoby polowania z aparatem fotograficznym: podchody i czaty.

Zdjęcie bociana w locie i pies podczas posiłku – zdjęcia wykonane w efekcie podchodu. Źródło: Materiały autorskie.

Podchody, zbliżone są do zwykłego polowania. Polegają na tym, że z aparatem gotowym do „strzału”, poszukując „zwierza”, spaceruje się po polach, w lesie, wokół stawów - o wyniku decyduje zręczność fotografa i przysłowiowy łut szczęścia. Liczne okazje do zdjęć można spotkać towarzysząc myśliwym lub przebywając w rezerwacie. Trzeba być doskonałym znawcą zwyczajów zwierząt, aby potrafić przewidzieć, jaka zwierzyna zjawi się przed obiektywem. Fotograf najczęściej zobaczy ją w momencie, gdy zwierzę zacznie uciekać. Trzeba, więc mieć dużo szczęścia i błyskawiczny wprost refleks, aby uchwycić zmykającego zająca lub dziką przebiegającego leśną drożynę. Bardzo ważny w podchodach jest wybór odpowiedniego materiału zdjęciowego i sprzętu. Można spróbować szczęścia z aparatem małoobrazkowym z obiektywem o ogniskowej 90 lub 135 mm, więcej szans da jednak obiektyw o dłuższej ogniskowej - 300 lub 400 mm, 500, a nawet 600 mm. Zespół korpus - obiektyw może być razem zamocowany na jednej kolbie, tworząc „strzelbę fotograficzną”.

Czaty wymagają, podobnie jak podchody, doskonałej znajomości zwyczajów zwierząt, a ponadto nieograniczonej wprost cierpliwości fotografa. Uzyskane wyniki są za to jeszcze ciekawsze. Na czatach, w ukryciu naturalnym lub wykonanym specjalnie do robienia zdjęć, aparat zamocowuje się na statywie, nastawia przewidywaną odległość, ekspozycję często wyzwała zdalnie, niejednokrotnie wspomaga lampą błyskową. W ten sposób wykonuje się wspaniałe zdjęcia np.: ptaków karmiących pisklęta.

Zadanie domowe:

Wyszukaj na YOUTOUBE filmiki o tematyce zdjęć reportażowych i prześlij linki do tych filmików.